

**T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI**

EL SANATLARI VE TEKNOLOJİSİ

İĞNE OYASI

Ankara, 2014

- Bu modül, mesleki ve teknik eğitim okul / kurumlarında uygulanan Çerçeve Öğretim Programlarında yer alan yeterlikleri kazandırmaya yönelik olarak öğrencilere rehberlik etmek amacıyla hazırlanmış bireysel öğrenme materyalidir.
- Millî Eğitim Bakanlığınca ücretsiz olarak verilmiştir.
- PARA İLE SATILMAZ.

İÇİNDEKİLER

AÇIKLAMALAR	iv
GİRİŞ	1
ÖĞRENME FAALİYETİ-1	3
1. ÜRÜN BELİRLEME	3
1.1. İğne Oyası	3
1.1.1. Tanımı	3
1.1.2. Uygulandığı Yerler.....	4
1.2. İğne Oyası Tekniğinde Kullanılan Desen Özelliği	7
1.2.1. İğne Oyası Tekniğinde Faydalanılan Kaynaklar	7
UYGULAMA FAALİYETİ.....	8
ÖĞRENME FAALİYETİ-2	10
2. MALZEME İHTİYACINI BELİRLEME.....	10
2.1. İğne Oyasında Kullanılan İplikler	10
2.1.1. İplik Çeşitleri.....	10
2.1.2. İğne Oyasında Kullanılan İpliklerin Özellikleri.....	11
2.1.3. İğne Oyasında Kullanılan Kumaşlar	15
2.1.4. İğne Oyası Yapımında Kullanılan Araçlar	15
2.1.5. İğne Oyası Yapımında Kullanılan Yardımcı Malzemeler.....	16
UYGULAMA FAALİYETİ.....	17
ÖĞRENME FAALİYETİ-3	19
3. İĞNE OYASI YAPMA.....	19
3.1. İğne Oya Çeşitleri.....	19
UYGULAMA FAALİYETİ.....	20
3.2. İğne Oya Teknikleri	34
3.2.1. Gözemeli İlmek (Üçgen İlmek).....	34
UYGULAMA FAALİYETİ.....	35
3.2.2. Gözemesiz İlmek (Kare İlmek).....	37
UYGULAMA FAALİYETİ.....	38
3.3. Boncuk ile Yapılan İğne Oyası	47
UYGULAMA FAALİYETİ.....	48
3.4. Çeşitli Materyallerle Yapılan İğne Oyası.....	50
3.5. İğne Oyası Yapılırken Dikkat Edilecek Noktalar	51
ÖĞRENME FAALİYETİ-4	54
4. İĞNE OYASINA UYGUN ÜTÜ YAPMA	54
4.1. Bitmiş Ürünü Ütüleme	54
4.1.1. Ütülemenin Önemi	54
4.1.2. Ürünü Ütülemede Kullanılan Araç Gereçler.....	54
4.1.3. Ürün Özelliğine Göre Ütü Yapma	54
4.1.4. Ürünü Ütülerken Dikkat Edilecek Teknik Esaslar	55
4.2. Ütüden Sararan Yerlerin Temizlenmesi.....	55
4.3. Kola ve Çeşitleri.....	55
UYGULAMA FAALİYETİ.....	56

ÖĞRENME FAALİYETİ-5	60
5. KALİTE KONTROL YAPMA.....	60
5.1. İplik Temizleme	60
5.2. Leke Çeşitleri	60
5.2.1. Leke Temizleme Yöntemleri.....	61
5.2.2. Leke Temizlemede Kullanılan Araç Gereçler.....	61
5.2.3. Leke Çıkarmada Dikkat Edilecek Esaslar	61
UYGULAMA FAALİYETİ.....	62
MODÜL DEĞERLENDİRME	64
CEVAP ANAHTARLARI.....	67
KAYNAKÇA	68

AÇIKLAMALAR

ALAN	El Sanatları Teknolojisi
DAL / MESLEK	Alan Ortak
MODÜLÜN ADI	İğne Oyası
MODÜLÜN TANIMI	Model belirleme, malzeme ihtiyacını belirleme, iğne oyası, ütü yapma, kalite kontrol konularını içeren öğrenme materyalidir.
SÜRE	40/32
ÖN KOŞUL	
YETERLİK	İğne oyası yapmak
MODÜLÜN AMACI	Genel Amaç Uygun ortam sağlandığında, tekniğe uygun iğne oyası çeşitleri yapabileceksiniz. Amaçlar <ol style="list-style-type: none">1. Ürüne ve renge uygun model belirleyebileceksiniz.2. Ürüne uygun malzeme seçimi yapabileceksiniz.3. Tekniğe uygun olarak iğne oyasını uygulayabileceksiniz.4. Tekniğe uygun olarak ütü yapabileceksiniz.5. Tekniğe uygun olarak kalite kontrol yapabileceksiniz.
EĞİTİM ÖĞRETİM ORTAMLARI VE DONANIMLARI	Ortam: Aydınlık ve temiz atölye ortamı Donanım: Yapılmış örnekler, dergiler, kitaplar, çeşitli iplikler, iğne çeşitleri, tığ, desen kitapları, makas, hazırlanmış kompozisyon, ütü, ütü bezi, küvet, ütü masası, leke çıkarıcılar, kola çeşitleri
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	Modül içinde yer alan faaliyetten sonra değerlendirme ölçütleri gibi verilen ölçme araçları ile kazandığınız bilgileri ölçerek kendi kendinizi değerlendireceksiniz. Öğretmen size modül sonunda ölçme aracı uygulayarak modül uygulamaları ile kazandığınız bilgi ve becerileri ölçerek sizi değerlendirecektir.

GİRİŞ

Sevgili Öğrenci,

El sanatları, bir ulusun kültürel kişiliğini yansıtmaya bakımından önemlidir. El sanatları ile toplumda dostluk, arkadaşlık, yardımlaşma gibi değerler de yaşamış ve yaşatılmıştır.

Anadolu kadını duygularını renklere ve oyaya dönüştürmüştür. İğne oyası, düğüm düğüm işlenerek sevgiliye, hasrete, umuda, istek ve dileklere ulaşmak için kullanılmıştır. Çok zengin çeşide ve geçmişe sahip olan iğne oyaları, sadece süs eşyası olarak değil kişinin duygu ve düşüncelerini ifade etme aracı olarak da kullanılmıştır.

Bu modül; Türk el sanatları içinde önemli bir yeri olan iğne oyalalarının araştırılıp taklitçilikten uzak özgün renk, çeşit, biçim ve öyküleri ile tanıtılıp yaşatılmasının toplumumuzun tüketim toplumu olmaktan kurtulup üretim toplumu olması çalışmalarına katkıda bulunacağı inancı ile tüm genç kızlar ve ev hanımlarına yardımcı olması amacıyla hazırlanmıştır.

Bu modül, uygun çalışma ortamı sağlanarak tekniğe uygun model belirleme, malzeme temin etme, iğne oyası yapma, ütü yapma, kalite kontrol bilgi ve becerilerini içermektedir.

Bu modül size iğne oyası yapma becerisi kazandıracaktır.

ÖĞRENME FAALİYETİ-1

AMAÇ

Bu faaliyette verilecek bilgiler doğrultusunda, uygun çalışma ortam sağlanarak ürüne ve renge uygun model belirleyebileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Müzelerden ve çevrenizden oylar ile ilgili eski ve yeni örnekleri tespit ediniz.
- Bu oyalardan örnekleri sınıfa getirerek arkadaşlarınızla inceleyiniz.

1. ÜRÜN BELİRLEME

1.1. İğne Oyası

İğne oylarının boyutlu yapısı ve süsleyici niteliği ile el sanatlarımız içinde önemli bir yeri vardır.

Geçmişi çok eskilere dayanan iğne oyları dünya literatürüne “Türk Danteli” olarak girmiştir. İğne oylarının Anadolu’da çok eskilere dayanan belgeleri bulunmuştur. Avrupa ülkelerinin dillerinde “oya” sözcüğüne rastlanmamıştır.

1.1.1. Tanımı

Oya; iğne, tığ, firkete ve mekik kullanılarak ince iplik veya ipek iplikle yapılan ilmeklerden oluşmuş ince örgü danteldir.

İğne oyası; iğne ile kumaş, kalın iplik ve zincir üzerine düğüm atılarak yapılan örgü türüdür.

İğneye takılı ipliğin oluşturulan küçük gözeneklerden geçirilip sıkıştırılması ile meydana gelen düğümlerin devam ettirilmesiyle yapılan bir el işidir.

Resim 1.1: İğne oyası örneği

1.1.2. Uygulandığı Yerler

➤ **Ev Dekorasyonu**

- Oda takımları
- Panolar
- Masa örtüleri
- Vitrin takımları
- Yastıklar
- Yatak örtüleri
- Yatak takımları
- Yatak çarşafı
- Tepsi örtüleri
- Bohça
- Şase

Resim 1.2: Pano örneği

➤ **Giyim Aksesuarları**

- Yemeniler
- Namaz örtüleri
- Gelin başı
- Gözlük kılıfı
- Şal
- Fular
- Mendil
- İç ve dış giyim süslemeleri
- Yaka süsü

Resim 1.3: Yaka iğnesi

Resim 1.4: Mendiller

Resim 1.5: Yemeni kenarları örnekleri

Resim 1.6: Eski bir saat kılıfı

Resim 1.7: Saçak aralarına takılan oylar

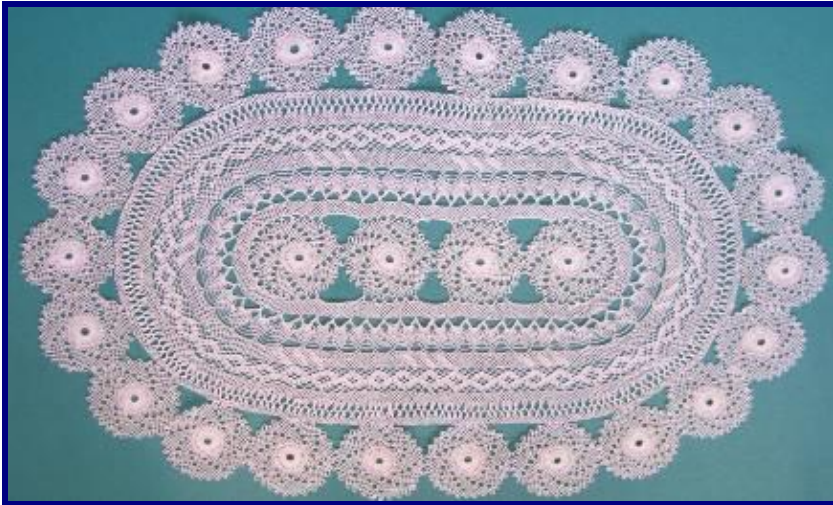
1.2. İğne Oyası Tekniğinde Kullanılan Desen Özelliği

İğne oyası tekniğinde genellikle bitkisel motifler kullanılmakla beraber geometrik, nesnel ve hayvan figürlerinin yanı sıra esprili isimler alan motifler de görülmektedir.

- **Bitkisel motifler:** sümbül, menekşe, gül oya, hanımeli, karanfil, iğde çiçeği, yıldız, dut, çilek, papatya, küpe çiçeği, meşe yaprağı, dört yaprak vb.
- **Nesnel motifler:** elmas küpe, süpürgeli, çan oya, kibrit çöpü, zilli maşa vb.
- **Hayvansal motifler:** horozibiği, balık ağzı, sivrisinekli vb.
- **Esprili motifler:** Sarhoş bıyığı, elti eltiye küsmüş, süpürgeli vb. isimler almaktadır.

1.2.1. İğne Oyası Tekniğinde Faydalanılan Kaynaklar

- Tabiat
- Manzaralar
- Geometrik şekiller
- Yapılmış örnekler
- Resimler
- Fotoğraflar
- Müzeler
- Koleksiyonlar
- Dergiler

Resim 1.8: Sehpa örtüsü

UYGULAMA FAALİYETİ

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Ürün için model araştırınız.	➤ Araştırma yapınız. ➤ Çevre ile olumlu ilişkiler kurunuz.
➤ Model tespit ediniz.	➤ Ürünün teknik özelliklerini araştırınız.
➤ Deseni çiziniz.	➤ Ürünü ölçülerine uygun yapmak kolaylık sağlar, unutmayınız.
➤ Renklendirme yapınız.	➤ İş disiplinine sahip olunuz.

Resim 1.9: İğne oyası kenar ve motiflerle bezenmiş bohça örneği

Resim 1.10: Pano örneği

KONTROL LİSTESİ

Bu faaliyet kapsamında aşağıda listelenen davranışlardan kazandığınız becerileri **Evet**, kazanamadığınız becerileri **Hayır** kutucuğuna (X) işareti koyarak kendinizi değerlendiriniz.

Değerlendirme Ölçütleri		Evet	Hayır
1	Ürün için model araştırdınız mı?		
2	Model tespit ettiniz mi?		
3	Desen çizdiniz mi?		
4	Renklendirme yaptınız mı?		

DEĞERLENDİRME

Değerlendirme sonunda “Hayır” şeklindeki cevaplarınızı bir daha gözden geçiriniz. Kendinizi yeterli görmüyorsanız öğrenme faaliyetini tekrar ediniz. Bütün cevaplarınız “Evet” ise bir sonraki öğrenme faaliyetine geçiniz.

Resim 1.11: Pano çalışması

ÖĞRENME FAALİYETİ-2

AMAÇ

Bu faaliyette verilecek bilgiler doğrultusunda, ürüne uygun malzeme seçimi yapabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- İğne oya yapımında kullanılan malzemeler hakkında bilgi toplayınız, malzeme örneklerinden sınıfa getiriniz. Bu bilgileri arkadaşlarınızla paylaşınız.

2. MALZEME İHTİYACINI BELİRLEME

2.1. İğne Oyasında Kullanılan İplikler

2.1.1. İplik Çeşitleri

- İpek iplikler: ibrişim, ipek, kordone, çamaşır ipeği
- Pamuklu iplikler: merserize, koton
- Keten iplikler: dantel iplikleri
- Sentetik iplikler: naylon (bobin), sim

Resim 2.1: İğne oyası malzemeleri

2.1.2. İğne Oyasında Kullanılan İpliklerin Özellikleri

2.1.2.1. İpek İplikler

- **Doğal ipek:** İğne oyasında çok kullanılan çile şeklinde çeşitli renkte olan yumuşak ipliklerdir. Oya yapılırken bükme işlemi yapılarak kullanılır. Vitrin takımları, yemeni kenarları, başörtü kenarları, yaka çiçekleri gibi ürünlerin yapımında kullanılır.

Resim 2.2: Doğal ipek

- **İbrişim:** İki kat ipliğin bükülmesinden oluşur. İnce, çok bükümlü, parlak, sağlam ve çeşitli renkleri olan ipliklerdir. İğne oyası yapımında kullanılır. Çeşitli örtü yapımında, giyim süslemelerinde, yemeni, başörtü, mendil kenarlarında, vitrin takımı ve masa örtüsü gibi ürünlerin yapımında kullanılır.

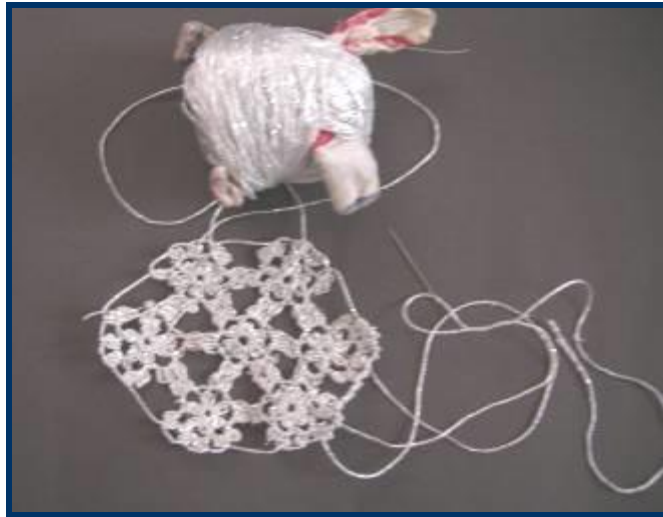
Resim 2.3: İbrişim

- **Çamaşır ipeği:** Az bükümlü ipek lifinden üretilen iki kat ipliğin bükülmesinden meydana gelir. Sağlam parlak görünüşlüdür, çileler hâlinde çeşitli renkleri bulunmaktadır. Kenar süslemelerinde, yaka çiçeklerinde, giysi süslemelerinde ve masa örtüsü gibi ürünlerin yapımında kullanılır.

Resim 2.4: Çamaşır ipeği

- **Floş:** Suni ipekten üretilen az bükümlü, yumuşak, parlak görünümlüdür. Çeşitli renkte ve çileler hâlinde bulunur. Yatak örtüsü, oda takımları, vitrin örtüsü, giyim süslemeleri ve masa örtüsü gibi ürünlerin yapımında kullanılır.

Resim 2.5: Floş

2.1.2.2. Pamuklu İplikler

- **Koton:** Pamuk ipliğinden, iki kat ipliğin bükülmesinden meydana gelir ve normal bükümlü, parlak görünümlüdür. Çeşitli renkte çile ve yumak hâlinde bulunur. Kenar süslemeleri, vitrin takımları, oda takımları, giyim süslemeleri ve masa örtüsü gibi ürünlerin yapımında kullanılır.

Resim 2.6: Koton

- **Muline:** İki kat ipliğin bükülmesinden meydana gelen az bükümlü, parlak renkli yumuşak bir iplik türüdür. Çileler hâlinde, çeşitli renkleri bulunur. İnce kumaş kenarlarında, minik motiflerde ve yaka çiçekleri gibi ürünlerin yapımında kullanılır.

Resim 2.7: Muline

2.1.2.3. Keten İplikler

- **Dantel iplikleri:** Normal bükümlü sağlam, ince, parlak görünümlü bir ipliktir. Çeşitli renkleri bulunmaktadır. İplik kalınlığı numaralara göre değişmektedir. Örtüler, masa örtüsü, sofra takımları, kenar süslemelerinde ve oda takımları gibi ürünlerin yapımında kullanılır.

Resim 2.8: Dantel ipliği

2.1.2.4. Sentetik İplikler

- **Naylon iplikler:** Çeşitli renk ve kalınlıkta çok sağlam, parlak, bükümlü ipliklerdir. Yemeli kenarları, çeşitli örtüler, yatak örtüleri, başörtü kenarları, masa örtüsü ve mendil kenarları gibi ürünlerin yapımında kullanılır.

Resim 2.9: Naylon iplik

- **Sim:** Altın ve gümüş rengi madensel tellerin ince ipek veya pamuk ipliğinin üzerine sarılması ile elde edilmektedir. Çeşitli örtü kenarlarında, motiflerde, giyim süslemeleri gibi ürünlerin yapımında kullanılır.

Resim 2.10: Sim

2.1.3. İğne Oyasında Kullanılan Kumaşlar

İğne oyası, ürün olarak yapılabildiği gibi kumaş kenarlarına da yapılarak uygulanabilir. Kumaşla yapılmış ürüne estetik bir değer katar. Ürünün kenarına doğrudan yapıldığı gibi köşe ya da katlanmış kenarlara tutturma ile de iğne oya tekniği uygulanır. İğne oyası yapımında özellikle ince dokunuşlu kumaşlar tercih edilir.

- Ödemiş ipeği
- Organze
- Keten
- İpek
- Şifon
- Terilen
- Krep jorjet

2.1.4. İğne Oyası Yapımında Kullanılan Araçlar

- **İğne:** Çelikten yapılan ince ve uzun olanlar kullanılır.
- **Makas:** Nakış makası kullanılır.
- **Tığ:** Kullanılacak iplik kalınlığına ve modele göre seçilir.

Resim 2.11: Makas

Resim 2.12: İğne oyası yapımında kullanılan araç gereçler

2.1.5. İğne Oyası Yapımında Kullanılan Yardımcı Malzemeler

- **Pul:** Metal ya da plastik maddelerden yapılmış, yuvarlak, ince, düz ya da bombeli, ortası delik, oya yapımında kullanılan gereçtir.
- **Boncuk:** Sedef, ahşap, cam, kristal, porselen, çeşitli maden ve taşlardan yapılmış ortası delik yuvarlak ve kesme şeklinde, oya yapımında kullanılan küçük taneciklerdir. Yuvarlak boncuk, boru boncuk ve nazar boncuğu çeşitleri ile piyasada bulunur.
- **Misina–anten teli:** Motiflerin sert durması için önceki yıllarda at kılı kullanılmıştır. Günümüzde ise misina veya anten teli kullanılmaktadır.

İğne oyasında kullanılan yardımcı malzemeler yapılacak ürüne uygun olarak seçilmelidir.

Resim 2.13: Yardımcı malzemeler

UYGULAMA FAALİYETİ

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Ürüne uygun iplik belirleyiniz.	➤ Ürüne uygun iplik seçiniz.
➤ İğne oyası yapılacak kumaşı belirleyiniz.	➤ Kumaş kenarına yapılacaksa ürünün kullanılacağı yere uygun kumaş belirleyiniz.
➤ İplik renklerini belirleyiniz.	➤ Yeniliklere uyum sağlayınız.
➤ İpliğe ve modele uygun iğne seçiniz.	➤ Özgün çalışmalar yapınız.
➤ Makasınızı seçiniz.	➤ Nakış makası tercih ediniz.
➤ Modele uygun tığ seçiniz.	➤ İplik kalınlığına uygun tığ seçiniz.
➤ Yardımcı malzeme belirleyiniz.	➤ Pul, boncuk, inci gibi yardımcı malzeme seçiniz.

KONTROL LİSTESİ

Bu faaliyet kapsamında aşağıda listelenen davranışlardan kazandığınız becerileri **Evet**, kazanamadığınız becerileri **Hayır** kutucuğuna (X) işareti koyarak kendinizi değerlendiriniz.

Değerlendirme Ölçütleri		Evet	Hayır
1	Ürüne uygun iplik belirlediniz mi?		
2	İğne oyası yapılacak kumaşı belirlediniz mi?		
3	İplik renklerini tespit ettiniz mi?		
4	İpliğe ve modele uygun iğne seçtiniz mi?		
5	Makasınızı seçtiniz mi?		
6	Modele uygun tığ seçtiniz mi?		
7	Yardımcı malzeme belirlediniz mi?		

DEĞERLENDİRME

Değerlendirme sonunda “Hayır” şeklindeki cevaplarınızı bir daha gözden geçiriniz. Kendinizi yeterli görmüyorsanız öğrenme faaliyetini tekrar ediniz. Bütün cevaplarınız “Evet” ise bir sonraki öğrenme faaliyetine geçiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-3

AMAÇ

Bu faaliyette verilecek bilgiler doğrultusunda uygun ortam sağlandığında, tekniğe uygun iğne oyası yapabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Çevrenizde bulunan müzelerde ve çeyiz sandıklarında bulunan iğne oyası örneklerini araştırınız.
- Bulduğunuz örnekleri inceleyiniz ve arkadaşlarınızla bilgilerinizi paylaşınız.

3. İĞNE OYASI YAPMA

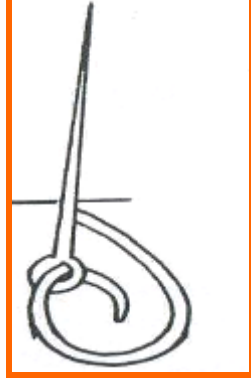

3.1. İğne Oya Çeşitleri

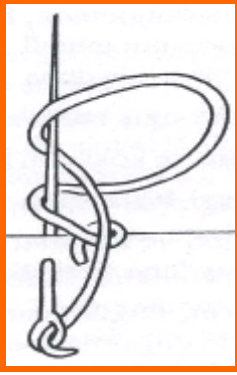
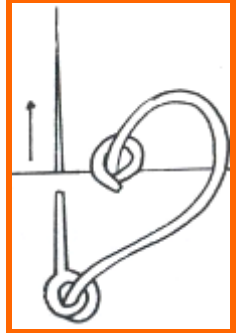
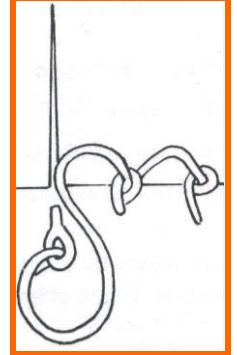
- **Zürafa:** İğne oyasının temeli olan zürafa tekniğinin tekrarlanmasıyla iğne oyası olur.

Resim 3.1: Zürafa

UYGULAMA FAALİYETİ-1

İşlem Basamakları	Öneriler
<ul style="list-style-type: none">➤ İpliği iğneye takınız.	
<ul style="list-style-type: none">➤ Oya yapılacak kumaşın kenarını sol elinizin işaret parmağı ile başparmak arasına alarak kendinize doğru kıvrınız.	<ul style="list-style-type: none">➤ İğne oyası sağdan sola doğru devam eder, unutmayınız.➤ El ve göz koordinasyonunu sağlayınız.
<ul style="list-style-type: none">➤ İpliği sağ taraftan kumaşa tutturunuz.	<ul style="list-style-type: none">➤ Detaylara özen gösteriniz.
<ul style="list-style-type: none">➤ İpliği tutturduğunuz yerden 1,5-2 mm solundan ve 1,5 mm aşağıdan yukarı doğru batınız.	<ul style="list-style-type: none">➤ Dikkatli ve titiz çalışınız.
<ul style="list-style-type: none">➤ İpliği iğnenin ucundan sağdan sola doğru geçiriniz.	

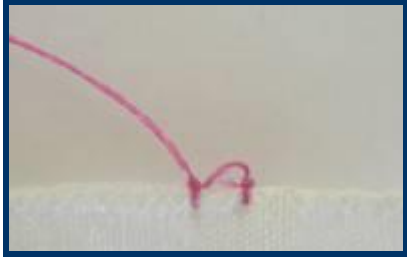
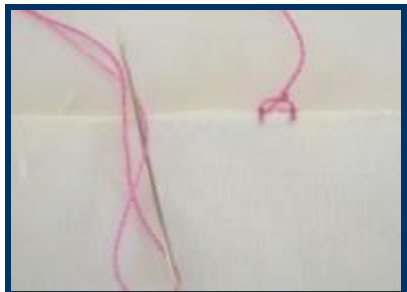

<p>➤ İğneye takılı ipliği sağ elinize alın ve sağdan sola doğru iğnenin üzerinde iki kere sarınız.</p>	
<p>➤ İğneyi ipliğin içinden çekiniz ve düğümü sıkıştırınız.</p>	
<p>➤ İlmeğin solundan 1,5-2 mm ara ile iğneyi batınız ve işlemi tekrarlayınız.</p>	 <p>➤ İlmeğin aralıklarının eşit olmasına özen gösteriniz.</p>
<p>➤ İşlemin sonunda ipliği tutturunuz ve artan ipliği makasla kesiniz.</p>	

- **Bülbül tükürüğü:** Zürafa tekniğinden sonra iğne oyasının ikinci temel tekniğidir.

Resim 3.2: Bülbül tükürüğü

UYGULAMA FAALİYETİ-2

İşlem Basamakları	Öneriler
<ul style="list-style-type: none">➤ İğneye ipliği takınız.	<ul style="list-style-type: none">➤ İpliğin pürüzsüz ve net olmasına dikkat ediniz.
<ul style="list-style-type: none">➤ Sola doğru bir zürafa ilmeği yapınız.	 <ul style="list-style-type: none">➤ İlmek düğümleri sıkı olmalıdır, unutmayınız.
<ul style="list-style-type: none">➤ İğneyi yapılan zürafa ilmeğinin içinden batarak ikinci zürafa ilmeği yapınız.	
<ul style="list-style-type: none">➤ Geri dönünüz ve iğneyi zürafa ilmeğinin dibinden 2 mm soldan kumaşa batınız.	 <ul style="list-style-type: none">➤ Temiz ve titiz çalışınız.
<ul style="list-style-type: none">➤ Zürafa düğümü ile pekiştiriniz.	<ul style="list-style-type: none">➤ Pratik olunuz.
<ul style="list-style-type: none">➤ Aynı işlemleri tekrarlayarak devam ediniz.	

	
<p>➤ İpliği tutturunuz ve artan ipliği makasla kesiniz.</p>	<p>➤ Dikkatli ve temiz çalışınız.</p>

- **Dutlu oya:** Zürafa tekniğinin yan yana ve üst üste gelmesi ile oluşan basit oya tekniklerinden biridir.

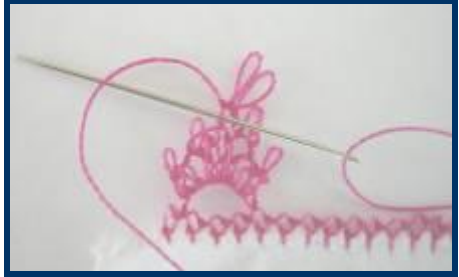
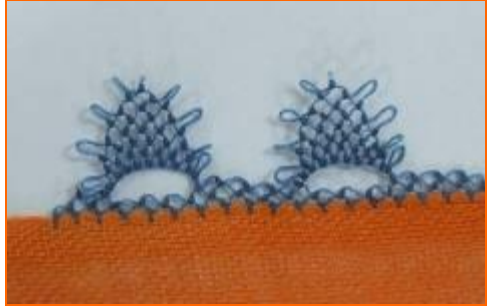

Resim 3.3: Dutlu oya

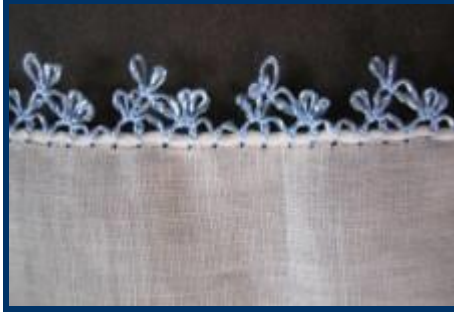
UYGULAMA FAALİYETİ-3

İşlem Basamakları	Öneriler
<ul style="list-style-type: none">➤ İğneye ipliğinizi takınız.	<ul style="list-style-type: none">➤ Temiz ve titiz çalışınız.➤ İlmek aralıklarının aynı olmasına dikkat ediniz.
<ul style="list-style-type: none">➤ Bir sıra zürafa yapınız.	 <ul style="list-style-type: none">➤ El ve göz koordinasyonunu sağlayınız.
<ul style="list-style-type: none">➤ İkinci sıra zürafa yaparken ilk sıradaki zürafaların ortalarındaki boşluklara batınız.	 <ul style="list-style-type: none">➤ İğne oyasında ilmekleri net yapınız.
<ul style="list-style-type: none">➤ Üçüncü sırada ilk başladığınız yerden sola doğru dört zürafa yapınız.	<ul style="list-style-type: none">➤ Resim.3.4'teki gibi birkaç sıra zürafa yaparak üzerine oya yapabilirsiniz, unutmayınız.
<ul style="list-style-type: none">➤ Dörder zürafa atlayarak sırayı tamamlayınız.	 <ul style="list-style-type: none">➤ Atladığınız zürafaların üzerinden geçen iplikler bol veya çok gergin olmamalıdır, unutmayınız.

<ul style="list-style-type: none"> ➤ İpliği dört zürafa üzerinden atladığımız ipliğin sağ köşesinde pekiştiriniz. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Zürafa üzerine sağdan sola doğru beşinci zürafaya iplik boş bırakılarak beşinciye ilmek atılarak yapılan işlemde; boş bırakılan ip iğne oyasında kaleler olarak adlandırılır.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Dört zürafa üzerindeki ipliğin üzerine yedi zürafa yapınız. 	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Sağa doğru dönerek son zürafanın üzerine düğüm atınız. ➤ Aynı zürafa üzerine sola dönerek bir piko yapınız. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Pikonun boyutunun motif ile uyumlu olmasına dikkat ediniz.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Sağa doğru dönerek ikinci zürafadan başlayarak sağa doğru beş zürafa yapınız. 	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Geri dönerek ve yine bir içten başlayarak beş zürafanın üzerine üç zürafa yapınız. ➤ Beşinci zürafaya piko yapınız. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ İğne oyasının eksiltme tekniğidir, unutmayınız.(9-7-5-3-1) ➤ Her sırada işlem bitiminde piko yapımını unutmamalısınız.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Geri dönerek üç zürafanın üzerine tek zürafa yapınız. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Oya hep aynı yönde çalışılmalı, döndürülmemelidir; unutmayınız.

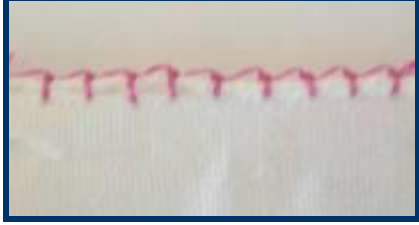
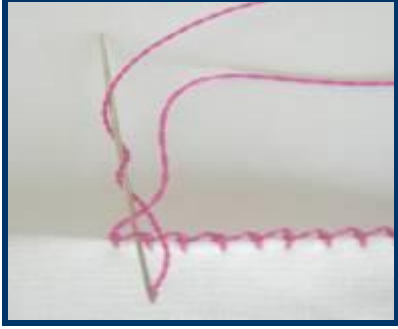

<p>➤ Tek zürafanın üzerine üç tane piko yapınız.</p>	 <p>➤ İpliği bol bırakınız.</p>
<p>➤ İşleme aynı şekilde devam ediniz.</p>	 <p>➤ Bu tür oyalar kaleler üzerine sıralı ve üst üste değişik şekilde yapılmaktadır. Dut, bademli, samanyolu vb. oyaların bu teknikle çalışıldığını unutmamalısınız.</p>

- **Sinek kanadı (piko):** Zürafaya çok benzeyen bu teknik, zürafaların yan yana gelmesi ve aralarındaki ipliklerin en az 2-3 katı fazla bırakılması ile oluşur.

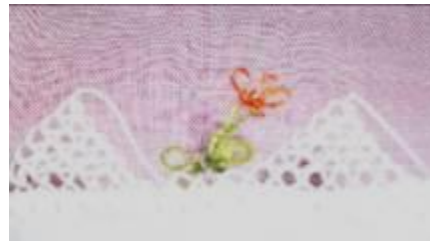
Resim 3.4: Sinek kanadı örneği

UYGULAMA FAALİYETİ-4

İşlem Basamakları	Öneriler
<p>➤ İğneye ipliği takınız ve kumaşa tutturunuz.</p>	
<p>➤ Kumaşın kenarına zürafa yapınız.</p>	
<p>➤ İpliği başlangıç noktasındaki zürafaya düğümle tutturunuz.</p>	
<p>➤ Zürafa ilmiğinden biraz daha büyük olacak şekilde iki zürafa yapınız.</p>	
<p>➤ Sağa doğru son yaptığımız zürafanın tepesine düğüm yapınız.</p>	
<p>➤ Bulduğunuz noktadan daha önce yaptığımız iki zürafanın ortasına 2-3 katı büyüklükte düğüm atınız.</p>	

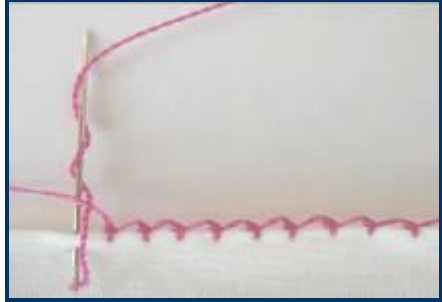
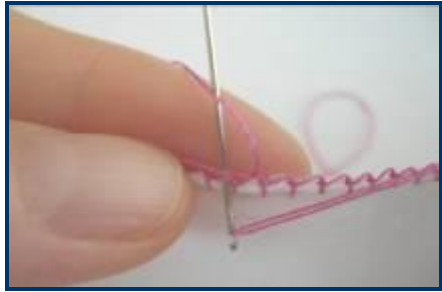

<p>➤ Sağa doğru devam ederek yaptığımız ilk zürafanın tepesine düğüm atınız.</p>	 <p>➤ Düğümleri iyice sıkınız.</p>
<p>➤ Sola doğru geri dönerek zürafanın 2-3 katı bolluk bırakarak düğüm atınız.</p>	<p>➤ İlmek büyüklükleri aynı olmalıdır, unutmayınız.</p>
<p>➤ İpliği tutturunuz ve artan ipliği makasla kesiniz.</p>	 <p>Sinek kanadı tekniği ile oluşturulmuş örnek</p>

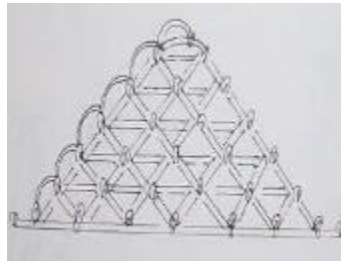
- **Kayalar:** İğne oyasının temel ve en sık kullanılan tekniklerinden biridir. Tek başına motif olarak yapılmakla beraber oyalarda zemin ve motifin birleşimini sağlayan kök oya olarak isimlendirilmiştir. Çeşitli şekillerde ve değişik kompozisyonlarda uygulamaları vardır. Ancak yapım tekniği aynıdır.

Resim 3.5: Değişik kaya çalışmalarından örnekler

UYGULAMA FAALİYETİ-5

İşlem Basamakları	Öneriler
<p>➤ İğneye iplik takınız.</p>	<p>➤ İplik boyu normalin biraz üzerinde olmalıdır, unutmayınız.</p>
<p>➤ İpliği sağ taraftan kumaşa tutturunuz.</p>	<p>➤ Ellerinizin temiz olmasına özen gösteriniz.</p>
<p>➤ Oya zeminini belirlediğiniz yere zürafa yapınız.</p>	 <p>➤ Oyalar bazen ip üzerine bazen kurdele kenarına yapılmaktadır. Sonradan dikiş teknikleri ile tutturulan bu tür oyalarda zemini önceden hazırlamalısınız.</p>
<p>➤ İpliği yaptığınız zürafaların üzerinden sağa doğru beşinci zürafanın üzerine doğru sol elinin baş ve işaret parmağı arasında zürafa ile birlikte tutunuz.</p>	 <p>➤ Kayanın büyüklüğünün ana motif, kök veya ara motif olmasına bağlı olduğunu unutmayınız.</p>
<p>➤ Beşinci zürafanın içine düğüm atınız.</p>	

<ul style="list-style-type: none"> ➤ Son zürafanın içine tekrar batarak sola doğru piko yapınız. ➤ İğneyi sola doğru, ikinci zürafanın içinden ve zürafanın tepesinden gerilmiş ipliğin altından geçirerek zürafa yapınız. 	 <ul style="list-style-type: none"> ➤ El ve göz koordinasyonunu sağlayınız.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Sola doğru bu işleme devam ediniz. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ İğne oyasında ilmekleri net ve sıkı yapmaya özen gösteriniz.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ İpliği sağa çeviriniz. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Detaylara özen gösteriniz.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Sağdaki ve ikinci sıradaki ilk zürafanın içine batarak ipliği tutturunuz. 	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ İpliği sağa doğru çeviriniz. 	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Aynı işlemi birer eksilterek tepede tek zürafa kalıncaya kadar devam ediniz. 	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ İpliği sol tarafta ve zemindeki beşinci zürafanın içine batarak pekiştiriniz. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ İpliğin hafif bol kalmasına dikkat ediniz.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Aynı işlemleri tekrar ederek oyaya devam ediniz. 	

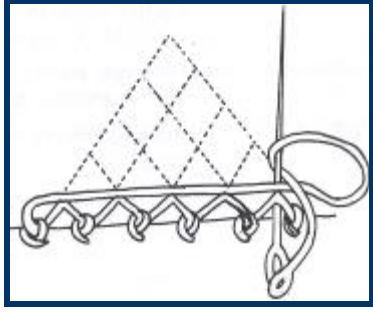
	➤ Kayalarda altı veya yedi ilmekle zürafa üzerine başlanması unutulmamalıdır.
➤ İpliği tutturunuz ve artan ipliği makasla kesiniz.	➤ Oya bitiminde iplik pekiştirmelerini sıkı yapınız.

3.2. İğne Oya Teknikleri

3.2.1. Gözemeli İlmek (Üçgen İlmek)

İğne oyasında üçgen ilmek oldukça fazla kullanılır. İlmekler üçgen görüldüğü için bu ismi almıştır. Gözemeli ilmek üç boyutlu oyalarda kullanılır.

UYGULAMA FAALİYETİ

İşlem Basamakları	Öneriler
<p>➤ İğneye ipliği takınız.</p>	<p>➤ İpliğin pürüzsüz ve bükümlü olmasına dikkat ediniz.</p>
<p>➤ Kumaşın kenarına zürafa yapınız.</p>	<p>➤ Ellerimiz temiz olmalıdır, unutmayınız.</p>
<p>➤ İpliği yaptığımız zürafanın üzerinden sağa doğru çeviriniz. 5. zürafanın içinden bir düğümle tutturunuz.</p>	 <p>➤ Desene göre 5–6–7 adet zürafa yapınız.</p>
<p>➤ İğneyi sola doğru 2. zürafanın içinden sağa doğru gerilmiş ipliği içine alacak şekilde zürafa yapınız.</p>	<p>➤ Soldan sağa doğru gerilmiş iplik, zürafanın içinde kalmalıdır, unutmayınız.</p>
<p>➤ Sola doğru 3.4. ve 5. zürafaları da ipliği içine alacak şekilde yapınız.</p>	<p>Aradan iplik yürütüldüğü zaman oyaya net ve sıkı bir görünüm kazandırırınız.</p>
<p>➤ Son zürafanın içine sağa dönüp batınız.</p>	
<p>➤ İpliği zürafanın üzerine sağa doğru çekerek 2. zürafanın içine batınız ve düğüm oluşturunuz.</p>	
<p>➤ 2.3. ve 4. zürafaların içine de aynı işlemi yapınız.</p>	<p>➤ İlmek aralıkları aynı olmalıdır, unutmayınız.</p>
<p>➤ İpliği sağa alınız, yapmış olduğunuz son zürafanın içine batarak düğüm oluşturunuz.</p>	
<p>➤ Sola doğru 2. ve 3. zürafaların içine</p>	<p>➤ İlmek düğümleri sık olmalıdır,</p>

batarak aynı işlemi uygulayınız.	unutmayınız.
➤ İpliği sağa alıp yapılan son zürafanın içine batınız ve düğüm yapınız.	
➤ İpliği son zürafaların üzerinden sağa doğru çekerek 4. sıradaki ilk zürafanın içine batıp düğüm yapınız.	➤ İlmeklerin görünümünün net olmasına dikkat ediniz.
➤ Sola doğru son zürafanın içine batarak zürafa yapınız.	
➤ İpliği, sağa doğru çeviriniz ve son zürafanın içine düğüm yapınız.	➤ İki yandan eksilterek yapınız.
➤ İpliği sol tarafta zemindeki 5. zürafanın içine batınız ve düğüm yapınız.	➤ İpliği kesebilirsiniz veya devam edebilirsiniz.
➤ Aynı işlemleri yaparak oyayı tamamlayınız.	
➤ İşlemin sonunda ipliği tutturunuz, artan ipliği makasla kesiniz.	

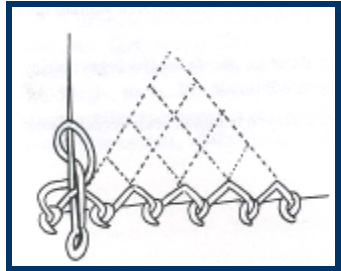

Resim 3.6: Gözemeli ilmek

3.2.2. Gözemesiz İlmek (Kare İlmek)

İğne oyasının temel tekniğidir. Zürafaların, yan yana ve üst üste gelmesiyle oluşur. İlmekler kare görünümünde olduğu için bu ismi almıştır.

UYGULAMA FAALİYETİ-1

İşlem Basamakları	Öneriler
<ul style="list-style-type: none"> ➤ İğneye ipliği takınız. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ İpliğin pürüzsüz ve bükümlü olmasına dikkat ediniz.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Kumaş kenarına zürafa yapınız. 	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Sol tarafta yaptığınız son zürafanın içinden geçerek düğüm yapınız. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Gözemeli oyanın aksine burada arada iplik olmuyor, unutmayınız.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Sağa doğru zürafa yaparak işleme devam ediniz. 	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ 5. zürafanın içinden geçerek düğüm yapınız. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Desene göre 5–7–9 adet zürafa yapınız.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Sola doğru dönerek zürafanın içine batarak zürafa yapmaya devam ediniz. 	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Tepede tek bir zürafa kalana kadar devam ediniz. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ İlmek aralıklarının aynı olmasına dikkat ediniz.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Zemindeki 5. zürafanın içine batarak düğüm atınız. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ İlmek düğümleri sık olmalıdır, unutmayınız.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Aynı işlemi tekrarlayarak oyaı tamamlayınız. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Ellerinizi temiz olmalıdır, unutmayınız.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ İpliği tutturunuz ve artan ipliği makasla kesiniz. 	 <p>Tekniğin değişik kompozisyonda çalışılması</p>

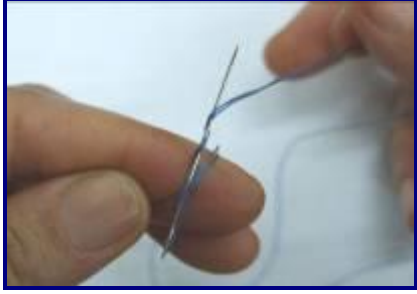

İğne oyası çeşitli bölümlerden oluşur. Bu bölümler yörelere göre değişik isimler alırlar. Bunlar:

- **Zürafa:** İğne oyasının başlangıcında, kumaşla ana örgeyi birleştiren bölümdür. İğne oyasının temeli zürafadır. Zürafanın tekrarlanmasından, iğne oyası meydana gelir.
- **İlmek:** İğne ile ipliklerin, düğümlenmesi sonunda meydana gelen şekildir. İlmeklerin çoğalmasından, iğne oyası meydana gelir. İki türlü ilmek vardır.
 - **Üçgen ilmek:** Üç boyutlu oyalarda üçgen ilmek kullanılır.
 - **Dörtgen ilmek:** Geometrik şekillerden esinlenerek yapılan iğne oyalarda kullanılır.
- **Trabzan:** Geometrik şekilli iğne oyalarda, zürafa ile ana örgeyi birleştiren ve trabzana benzeyen bölümdür.
- **Kök:** Ana örgeyin başlangıç bölümüdür. Ana örge ile kumaşı bağlar.
- **Boru:** Kökle ana örgeyi birleştiren ve boruya benzeyen bölümdür.
- **Çirtik:** Ana örgelerin kenarlarını süsleyen basamak şekli verilen ilmeklerdir.
- **Fiskil:** Ana örgelerin orta ve kenarlarında, ipliklerin bol bırakılarak yapılmasından meydana getirilir.
- **Bıyık:** Ana örgeyin boru ve kökünün birleştiği yerde yapılan fiskillerdir.

Resim 3.7: Kese çalışması

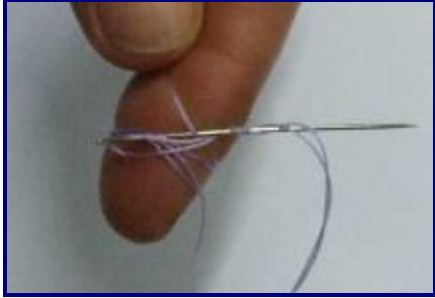

UYGULAMA FAALİYETİ-2

İşlem Basamakları	Öneriler
<ul style="list-style-type: none">➤ İğneye ipliği takınız.	<ul style="list-style-type: none">➤ İpliğin pürüzsüz ve bükümlü olmasına dikkat ediniz.
<ul style="list-style-type: none">➤ Kök kısmını oluşturmak için sol elinizin işaret parmağına ipliği dolayınız.	 <ul style="list-style-type: none">➤ Başlangıç ipliği ile iğnedeki iplik kesiştirilir.
<ul style="list-style-type: none">➤ Kesişen yerden bir ilmek atılır.➤ İplik parmak üzerinde iken başlangıç ipliği ile parmağa dolanan iplik birleştirilerek çift iplik üzerine bir ilmek daha yapılır.	 <p>Ellerimiz temiz olmalıdır, unutmayınız.</p>
<ul style="list-style-type: none">➤ İplik parmaktan çıkarılır. Daire şeklindeki ip üzerinde sağdan sola doğru on ilmek oluncaya kadar işleme devam edilir.➤ İlmeğin sonunda başlangıç ilmeği ile birleştirilir. Serbest kalan iplik çekilerek daire iyice küçültülür.	

<ul style="list-style-type: none"> ➤ Atılan bu on ilmek üzerine dönerek sağdan sola doğru iki veya üç sıra kare ilmekle işleme devam edilir. 	 <p>Bu iki veya üç sıra kare ilmek yaparken arttırma veya eksiltme yapılmaz.</p>
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Üç sıra örüldükten sonra daire şeklindeki oya ikiye katlanır. Katlanan kısımdan içten dışa doğru kare ilmekler atılarak işleme devam edilir. 	 <ul style="list-style-type: none"> ➤ Boru kısmının oluşması için kare ilmek yaparak devam etmelisiniz.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Her üç ilmekte bir, kat yerleri değiştirilir. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Dönerek örülür ve boru biçimine getirilir.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Borunun üzerine taç yapraklar çıkmak için zürafaların sayısını alınız ve 4 adet piko yaparak zürafalara zemin hazırlayınız. 	 <ul style="list-style-type: none"> ➤ Yaprak sayısını kare ilmek sayısına eşitlemelisiniz.

<p>➤ Yaprak çalışması için gözemeli üçgen ilmek için her bir pikonun tepesine 6 adet zürafa yapınız.</p>	 <p>➤ İlmek büyüklükleri aynı olmalıdır, unutmayınız.</p>
<p>➤ Her bir sırada eksiltme tekniği ile 1 zürafa kalana kadar 8 sıra olarak yaprak çalışmasını bitiriniz.</p>	
<p>➤ Diğer yaprak çalışması için bir sonraki kare ilmeğe aynı işlemleri uygulayınız.</p>	 <p>➤ İlmek düğümleri sık olmalıdır, unutmayınız.</p>

<ul style="list-style-type: none"> ➤ Yaprak sayısını motif çiçeğin yaprak sayısı kadar yapınız. 	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Motif çiçek yapraklarını tamamladığınızda işlem ve teknik çalışmanızı kontrol ediniz. 	 <ul style="list-style-type: none"> ➤ İlmeklerin görünümlerinin net olmasına dikkat ediniz.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Tohum için uygun renkte ipi işaret parmağınıza 3 defa dolayınız. 	 <ul style="list-style-type: none"> ➤ Başlangıç ipini başparmağınız ve orta parmak ile sıkıştırmanızdır.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ İğneyi işaret parmağınıza doladığınız iplerin altından sağdan sola doğru geçiriniz. 	

<p>➤ İğne sabit olacak şekilde iğne yönündeki ipe iğnenin üstünden sağdan sola doğru iğne oyası ilmek tekniğinde geçiriniz ve sıkıştırınız.</p>	
<p>➤ İpi parmağınızdan çıkarınız.</p>	
<p>➤ Her bir halkanın tepesine üçlü piko yapınız.</p>	
<p>➤ Pikoları halkaların ortasından ipleri kesiniz.</p>	

	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Kesme işlemi sırasında dikkatli olmayı unutmamalısınız.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Oluşturduğunuz çiçek motif yapraklarının etrafından uygun bir renkle zürafa geçiniz 	 <ul style="list-style-type: none"> ➤ Bu işlem çiçek yapraklarını sabitleme ve kullanımda rahatlık sağlar.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Teli hazırlayınız ve şekil veriniz. ➤ Örülen keseyi ters döndürünüz. ➤ Kesenin başlangıç ipliğini iğneye geçiriniz. Şekildeki çizimsel anlatımda görüldüğü gibi bir düğüm atınız. 	 <ul style="list-style-type: none"> ➤ Bu işlemin geleneksel olarak tel ile yapıldığını unutmamalısınız.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Başlangıç ipiniz eğer kısa ise telle beraber keseye iki ilmek atıldıktan sonra başka bir iplik alınır 3 veya 4 tane kese dışından çıkacak uzunlukta ilmekler atınız. 	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Atılan bu ilmekler üzerine başka renk iplikle çirtik yapınız. 	 <ul style="list-style-type: none"> ➤ Çirtigin çiçeğın tohumu yerine

geçtiğini unutmamalısınız.

Resim 3.8: Konya ilinden oya örneği (filize)

Resim 3.9: İğne oyası örneği (biber)

Resim 3.10: İğne oyası kenar örneği

3.3. Boncuk ile Yapılan İğne Oyası

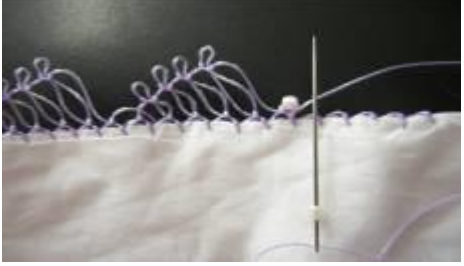
Boncuk oyası, geleneksel işlerimiz arasındadır. Anadolu'da yapılan boncuk ile yapılmış iğne oyaları günümüze kadar ulaşmıştır. İnci gibi değerli boncuklar kullanılarak da yapılmıştır. Boncuk oyaları süsleme amacı ile yapılmıştır. Boncuk ile yapılan iğne oyaları genellikle zincir veya kumaş üzerine yapılır.

Resim 3.11: Boncuk kullanarak yapılmış iğne oyası örneği

UYGULAMA FAALİYETİ

İşlem Basamakları	Öneriler
<p>➤ İğneye ipliği takınız.</p>	<p>➤ İpliğin pürüzsüz ve bükümlü olmasına dikkat ediniz.</p>
<p>➤ Kumaşın kenarına zürafa yapınız.</p>	
	
	
	

	
	
<p>➤ Aynı işlemi tekrarlayarak oyayı tamamlayınız.</p>	
<p>➤ İpliği tutturunuz ve artan ipliği makasla kesiniz.</p>	<p>➤ Ellerinizin temiz olmasına özen gösteriniz.</p>

Resim 3.12: Boncuk kullanılarak yapılmış iğne oyası örneği

Resim 3.13: Boncuk ile yapılmış çeşitli örnekler

3.4. Çeşitli Materyallerle Yapılan İğne Oyası

İğne oyası yapılırken boncukların yanı sıra süslemek için çeşitli malzemeler kullanılmıştır. Bunlar yöreye göre çeşitlilik gösteren materyallerdir. Metal pul, bez parçaları, minik midyeler, nazar boncukları vb.

Resim 3. 14:İğne oyası ile süsleme

3.5. İğne Oyası Yapılırken Dikkat Edilecek Noktalar

- İlmekler net olmalıdır.
- İlmek büyüklükleri aynı olmalıdır.
- İlmek düğümleri sıkı yapılmalıdır.
- İplik kaliteli ve pürüzsüz olmalıdır.
- İğne oyası çevrilmeden, aynı yönde yapılmalıdır.
- İpek ipliğin bükümü net olmalıdır.
- Sentetik iplikle yapılmış oyalar sıcak ütü ile ütülenmemelidir.
- Temiz ve dikkatli yapılmalıdır.
- Oyalar temiz bir şekilde kolalanmalıdır.
- Ütüleme yapılırken tersinden yapılmalıdır.

Resim 3.15: İğne oyası örneği

Resim 3.16: İğne oyası kenar örnekleri

KONTROL LİSTESİ

Bu faaliyet kapsamında aşağıda listelenen davranışlardan kazandığınız becerileri **Evet**, kazanamadığınız becerileri **Hayır** kutucuğuna (X) işareti koyarak kendinizi değerlendiriniz.

Değerlendirme Ölçütleri		Evet	Hayır
1	Zürafa tekniğini yaptınız mı?		
2	Bülbül tükürüğü tekniğini yaptınız mı?		
3	Dutlu oya tekniğini yaptınız mı?		
4	Sinek kanadı tekniğini yaptınız mı?		
5	Kayalar tekniğini yaptınız mı?		
6	Gözemeli (üçgen) ilmek tekniğini uyguladınız mı?		
7	Gözemesiz (kare) ilmek tekniğini yaptınız mı?		
8	İlmekleri sıkı yaptınız mı?		
9	İlmek büyüklüklerini aynı yaptınız mı?		
10	İşlem bittikten sonra ipliği makasla kestiniz mi?		

Değerlendirme sonunda “Hayır” şeklindeki cevaplarınızı bir daha gözden geçiriniz. Kendinizi yeterli görmüyorsanız öğrenme faaliyetini tekrar ediniz. Bütün cevaplarınız “Evet” ise bir sonraki öğrenme faaliyetine geçiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-4

AMAÇ

Bu faaliyette verilecek bilgiler doğrultusunda, uygun ütü ortamı hazırlayarak ürün özelliğine uygun ütü yapabileceksiniz. Leke temizleme ve kola yapma yöntemlerini öğrenip uygulayabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Ütü yapma ve kola tekniklerini araştırınız. İğne oyaları için uygulanan kola çeşitlerini öğreniniz. Bu bilgileri arkadaşlarınızla paylaşınız.

4. İĞNE OYASINA UYGUN ÜTÜ YAPMA

4.1. Bitmiş Ürünü Ütüleme

İğne oyalarının yüzeyinin düzgün ve göze hoş görünmesini sağlamak için ütü ile yapılan işlemdir.

4.1.1. Ütülemenin Önemi

Ürüne güzel, estetik bir görünüm sağlar ve ürünün dayanıklılığını artırır. Ürünün çabuk kirlenmesini önler.

4.1.2. Ürünü Ütülemede Kullanılan Araç Gereçler

- Ütü
- Ütü masası
- Ütü bezi
- Su ve su kabı
- Küvet
- Kola
- Boraks

4.1.3. Ürün Özelliğine Göre Ütü Yapma

- İğne oyasında kullanılan ipliğin ham maddesinin özelliğine,
- Ürünün özelliğine dikkat edilerek ütü yapılmalıdır.

4.1.4. Ürünü Ütülerken Dikkat Edilecek Teknik Esaslar

- Ütü yapılacak yer aydınlık olmalıdır.
- Ütünün altı temiz olmalıdır.
- Ütü yapılacak yer düz olmalıdır.
- Ürün tersinden ütülenmelidir.
- Ütü ısı ayarı ürünün iplik özelliğine göre yapılmalıdır.
- Ütü ağırlığı ürüne verilmemelidir.
- Ütü bezi kullanılmalıdır.
- Ütünün sıcaklığı ütü bezi üzerinde önceden kontrol edilmelidir.

4.2. Ütüden Sararan Yerlerin Temizlenmesi

Oyalar, ütü yaparken sararırsa oksijenli su ile ya da 1 litre su içerisine 1/2 kahve kaşığı boraks konarak bu su ile yıkanabilir.

4.3. Kola ve Çeşitleri

Ürüne hafif sertlik vermek için kullanılır. Kolalanmış ürünler daha parlak ve net görünür.

- **Çeşitleri**
 - Bitkisel kola: Çıkarıldıkları bitkilerin isimlerini alır. Pirinç, buğday, mısır gibi ürünlerden yapılır. En iyisi pirinç kolasıdır.
 - Pirinç kolası: Beyaz açık renk tül ve dantel ile her cins kumaşa uygulanır.
 - Hayvansal kola; Yumurta akı ve jelatinden faydalanılır.
 - Jelatin kola: Oyalarda, tül, dantel ve organze kumaşlarda kullanılır.
 - Plastik kola: Hazır kolalar, özellikle dantel ve oyaların kolalanmasında kullanılır. Bütün iğne oyası ürün çalışmalarında kullanılabilir.
- **Kola Yapılırken Kullanılan Malzemeler**
 - Küvet
 - Tahta kaşık
 - İnce tülbent
 - 1 litre su
 - Boraks

UYGULAMA FAALİYETİ-1

Pirinç Kolasının Yapılışı

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Sıcak su içinde kolayı eritiniz.	➤ Erimesi için iyice karıştırınız.
➤ 10 g boraks ilave ediniz.	➤ Ürüne parlak bir görünüm sağlar, unutmayınız.
➤ Temiz bir tülbentten süzünüz.	➤ Tortu kalmaması için bu işlemi yapınız.
➤ Kolanın sertliğini deneyiniz.	➤ Üründe daha başarılı olmak için deneme yapınız. ➤ Gerekirse su ilave ediniz.
➤ Ürünün şekillerini bir kâğıda çıkarınız.	➤ Kolaya batırmadan yapınız.
➤ Ürünü ıslatınız.	➤ Kolayı çekmesi için yapılır, unutmayınız.
➤ Nemli ürünü kolanın içine batırınız.	➤ Temiz ve titiz olunuz.
➤ Sıkarak çıkarınız.	➤ Ürünü yıpratmadan avuç arasında sıkınız.
➤ Temiz bir havlu arasında nemini alınız.	➤ Kısa bir süre bekletiniz.

UYGULAMA FAALİYETİ-2

Ütü Uygulaması

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Ütü masasını hazırlayınız.	➤ İş güvenliğine dikkat ediniz. ➤ Ütü yapılan zeminin temiz olmasına dikkat ediniz.
➤ Ütüyu hazırlayınız.	➤ Kullanacağımız araç gereci doğru seçiniz.
➤ Ütü bezi hazırlayınız.	➤ Ütü bezinizin temiz olmasına dikkat ediniz.
➤ Ütünün su kazanını doldurunuz.	➤ Buharlı ütülerde fiş takmadan önce su haznesini doldurunuz.
➤ Ütünün fişini takınız.	➤ Toprak priz kullanınız.
➤ Ütü ısını ayarlayınız.	➤ Ütü ısını iplik özelliğine göre ayarlayınız. ➤ Ütü bezi üzerinde ısıyı deneyiniz.
➤ İğne oyasını toplu iğne ile geriniz.	➤ İğne oyasını kâğıda alınan şekillere göre geriniz.
➤ Ürünü ütü masasına yerleştiriniz.	➤ Ürünü masaya doğru yerleştiriniz.
➤ Ürünün ütüsünü yapınız.	➤ İplik özelliğine göre ütü yapınız. ➤ Ütüye kuvvet uygulayarak ütüleme yapmayınız.
➤ Ürünü tersinden ütöleyiniz.	➤ Ütü bezi kullanınız. ➤ Beyaz ince kâğıt da kullanabilirsiniz.
➤ Ürün serinleyinceye kadar düz bir yerde bekletiniz.	➤ Ürünün net görünmesi için faydalıdır, unutmayınız.

Resim 4.1: İğne oyası çarşaf kenarı

KONTROL LİSTESİ

Bu faaliyet kapsamında aşağıda listelenen davranışlardan kazandığınız becerileri **Evet**, kazanamadığınız becerileri **Hayır** kutucuğuna (X) işareti koyarak kendinizi değerlendiriniz.

Değerlendirme Ölçütleri		Evet	Hayır
1	Ütü masasını hazırladınız mı?		
2	Ütüyü hazırladınız mı?		
3	Ütü bezi hazırladınız mı?		
4	Kolayı hazırladınız mı?		
5	Ütünün su kazanını doldurdunuz mu?		
6	Ütünün fişini taktınız mı?		
7	Ütü ısısını ayarladınız mı?		
8	Ürüne kola yaptınız mı?		
9	Ürünü ütü masasına yerleştirdiniz mi?		
10	Ürünün ütüsünü yaptınız mı?		
11	Ürünü tersinden ütulediniz mi?		
12	Ürün serinleyinceye kadar düz bir yerde beklettiniz mi?		

DEĞERLENDİRME

Değerlendirme sonunda “Hayır” şeklindeki cevaplarınızı bir daha gözden geçiriniz. Kendinizi yeterli görmüyorsanız öğrenme faaliyetini tekrar ediniz. Bütün cevaplarınız “Evet” ise bir sonraki öğrenme faaliyetine geçiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-5

AMAÇ

Bu faaliyette verilen bilgi ve beceriler doğrultusunda uygun ortam sağlandığında, ürünlerin kalite kontrolünü yapabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Çevrenizde üretim yapan atölyelerde kalite kontrol konusunu araştırınız. Topladığınız verileri sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız. Çevrenizdeki üretim atölyesine arkadaşlarınızla giderek kalite kontrol yapımını izleyebilirsiniz.

5. KALİTE KONTROL YAPMA

Kalite kontrol, ürünün yapım aşamasında kullanılan malzeme ve uygulanan tekniklerin amacına uygun olup olmadığının denetlenmesi işlemidir.

Kalite kontrol, ürün yapım aşamasında da uygulanmalıdır. Ürün tamamlandıktan sonra kalite kontrol yapılarak kullanıma hazır hâle getirilir.

Kalite kontrol yapılırken şu hususlara dikkat edilir:

- Tekniğe uygunluk
- İşleme eksikliği
- İplikleri çekince sökülme
- Kullanılan malzemelerin tekniğe uygunluğu
- Ürünün ölçülerine uygunluğu
- Alt ve üst yüzeylerinde oluşan iplikleri temizleme
- Oluşan lekeleri giderme

5.1. İplik Temizleme

Oyalarda iplik temizleme, ürün yapılırken uygulanmalıdır. Ürün bittikten sonra kalan iplikler, tığ ve iğne yardımı ile ilmeklere tutturulup makasla kesilmelidir.

5.2. Leke Çeşitleri

- Hayvansal lekeler
- Bitkisel lekeler
- Madensel lekeler

➤ **Görünüşlerine Göre Lekeler**

- Yağlı lekeler: Bulunduğu yüzeyden daha koyu görünür.
- Renkli lekeler: Bu lekelerde kalınlık hissedilmez. Meyve, boya vb.
- Kalın ve sert lekeler: Bulunduğu yerde kalınlık yapar. Şurup, reçel vb.

Oyalar yapılırken dikkatli ve temiz çalışılmalıdır. Yapılan üründe lekeler olmuşsa üründe kullanılan iplik çeşidine göre temizleme yöntemi kullanılmalıdır.

5.2.1. Leke Temizleme Yöntemleri

- **Tamponlama yöntemi:** Leke yapan madde, madde emici maddelere emdirilerek çıkartılır.
- **Buharlama yöntemi:** Okside olmamış leke bu yöntemle çıkarılır. Meyve lekeleri için uygundur.

5.2.2. Leke Temizlemede Kullanılan Araç Gereçler

- Düz bir zemin (ütü masası, boyası çıkmayan masa vb.)
- Hazır leke çıkarıcılar
- Leke çıkarıcılar, çözücüler (soda, su, alkol vb.)
- Temizleyiciler (sabun, deterjan)
- Ovucular ve emiciler (tuz, talk pudrası vb.)
- Alkaliler (amonyak, soda vb.)
- Asitler (limon suyu, sirke vb.)
- Ağartıcılar (oksijenli su, çamaşır suyu vb.)
- Mulaj kâğıdı, küvet, ütü bezi (renk vermeyen), temizlik bezi

5.2.3. Leke Çıkarmada Dikkat Edilecek Esaslar

- Leke taze iken çıkartılmalıdır.
- Lekenin cinsi bilinmelidir.
- Aydınlık ve havadar bir yerde yapılmalıdır.
- Ürünün iplik özelliğine dikkat edilmelidir.
- Ürünün altına temiz bir bez serilmelidir.
- Leke çıkarılırken lekeyi yaymamaya özen gösterilmelidir.
- Leke çıkan yer kurutulup sonra diğer kısma geçilmelidir.
- Leke tamponlama yapılırken bez sık sık değiştirilmelidir.
- Lekenin cinsi bilinmiyorsa en az zararlı madde ile başlanmalıdır.

UYGULAMA FAALİYETİ

Kalite Kontrol

İşlem basamakları	Öneriler
➤ Ürünün ölçü uygunluğunu kontrol ediniz.	➤ Müşteri memnuniyetine önem veriniz.
➤ Hatalı ve eksik yapılmış yerleri tespit ediniz.	➤ Hata gözlemi iyi bir teknik geliştirmenizi sağlayacaktır.
➤ İplik temizliğini yapınız.	➤ Temiz ve titiz olunuz.
➤ Düğümleri gizleyiniz.	➤ İğne ve tığ yardımı ile yapınız.
➤ Leke kontrolü yapınız.	➤ Lekenin cinsine dikkat ediniz.
➤ Leke temizliğini yapınız.	➤ Kalitenin önemine inanınız.
➤ Ürünün kolasını yapınız.	➤ Ürün özelliğine uygun olarak yapınız.

KONTROL LİSTESİ

Bu faaliyet kapsamında aşağıda listelenen davranışlardan kazandığınız becerileri **Evet**, kazanamadığınız becerileri **Hayır** kutucuğuna (X) işareti koyarak kendinizi değerlendiriniz.

Değerlendirme Ölçütleri		Evet	Hayır
1	Ürün ölçü uygunluğunu kontrol ettiniz mi?		
2	Hatalı ve eksik işlenmiş yerleri tespit ettiniz mi?		
3	İplik temizliğini yaptınız mı?		
4	Düğümleri gizlediniz mi?		
5	Leke kontrolü yaptınız mı?		
6	Leke temizliğini yaptınız mı?		
7	Ürünün kolasını yaptınız mı?		
8	Sıcak su içinde kolayı erittiniz mi?		
9	Temiz bir tülbentten süzdünüz mü?		
10	Kolanın sertliğini denediniz mi?		
11	Ürünü ıslattınız mı?		
12	Nemli ürünü kolanın içine batırdınız mı?		
13	Sıkarak çıkardınız mı?		
14	Temiz bir havlu arasında nemini aldınız mı?		
15	Ürünü tersinden ütulediniz mi?		
16	Yüzünden tekrar ütulediniz mi?		

DEĞERLENDİRME

Değerlendirme sonunda “Hayır” şeklindeki cevaplarınızı bir daha gözden geçiriniz. Kendinizi yeterli görmüyorsanız öğrenme faaliyetini tekrar ediniz. Bütün cevaplarınız “Evet” ise “Ölçme ve Değerlendirme”ye geçiniz.

MODÜL DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki cümlelerin başında boş bırakılan parantezlere, cümlelerde verilen bilgiler doğru ise **D**, yanlış ise **Y** yazınız.

1. () Süslemek ve süslenmek ihtiyacıyla yapılan ve tekniği örgü olan el sanatına oya denir.
2. () İğne oyası Avrupa'da yaygındır.
3. () İğne oyasında ilmek büyüklükleri değişkendir.
4. () Oya yapılacak kumaşın kenarını sol elinizin işaret parmağı ile başparmak arasına alarak kendinize doğru kıvrarak yaparsınız.
5. () Oya yaparken iplik, kullanılacak tekniğe göre seçilmez.
6. () Pul boncuk, iğne oyelerinde kullanılmaz.
7. () İğne oya tekniğinde ütü ısı, iplik özelliğine göre ayarlanmaz.
8. () Oyalarda kalite kontrolü gerekli değildir.
9. () Kola çeşidi üründe kullanılan ipliğe göre seçilmelidir.
10. () Jelatin bir kola çeşidi değildir.
11. () Oyanın kenar, orta ve tepe kısmına ipliklerin bol bırakılması ile oluşan pikolara fiskil denir.
12. () Oya yaparken dikiş makası kullanılır.
13. () Ödemiş ipeği oya yapımında kullanılır.
14. () Kola yaparken ürün önceden ıslatılır.
15. () Oya yaparken ürün özelliğine göre iplik seçimi yapılamaz.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise bir sonraki modüle geçmek için öğretmeninize başvurunuz.

Uygulama Sorusu: 25x25 cm ölçülerindeki bir peçeteye iğne oyası tekniğini kenar temizleme olarak uygulayınız.

İşlem Basamakları
➤ Ürüne uygun model belirleyiniz.
➤ Ürüne uygun kumaş belirleyiniz.
➤ Modele ve ürüne uygun iplik belirleyiniz.
➤ Ürüne uygun malzemelerinizi hazırlayınız.
➤ Belirlenen modeli tekniğe uygun olarak uygulayınız.
➤ Yardımcı malzemeleri kullanınız.
➤ Ürüne gerekiyorsa kola yapınız.
➤ Ürüne ve tekniğe uygun ütü yapınız.
➤ Tekniğine ve ölçülerine uygun kalite kontrol yapınız.
➤ Temiz ve düzenli çalışınız.
➤ Zamanı iyi kullanınız.

KONTROL LİSTESİ

Bu faaliyet kapsamında aşağıda listelenen davranışlardan kazandığınız becerileri **Evet**, kazanamadığınız becerileri **Hayır** kutucuğuna (X) işareti koyarak kendinizi değerlendiriniz.

Değerlendirme Ölçütleri		Evet	Hayır
1	Ürüne uygun model belirlediniz mi?		
2	Ürüne uygun kumaş belirlediniz mi?		
3	Modele ve ürüne uygun iplik belirlediniz mi?		
4	Ürüne uygun malzemelerinizi hazırladınız mı?		
5	Belirlenen modeli tekniğe uygun olarak uyguladınız mı?		
6	Yardımcı malzemeleri kullandınız mı?		
7	Ürüne gerekiyorsa kola yaptınız mı?		
8	Ürüne ve tekniğe uygun ütü yaptınız mı?		
9	Tekniğine ve ölçülerine uygun kalite kontrol yaptınız mı?		
10	Temiz ve düzenli çalıştınız mı?		
11	Zamanı iyi kullandınız mı?		

DEĞERLENDİRME

Değerlendirme sonunda “Hayır” şeklindeki cevaplarınızı bir daha gözden geçiriniz. Kendinizi yeterli görmüyorsanız öğrenme faaliyetini tekrar ediniz. Bütün cevaplarınız “Evet” ise bir sonraki modüle geçmek için öğretmeninize başvurunuz.

CEVAP ANAHTARLARI

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRMEİNİN CEVAP ANAHTARI

1	D
2	Y
3	Y
4	D
5	Y
6	Y
7	Y
8	Y
9	D
10	Y
11	D
12	Y
13	D
14	D
15	Y

KAYNAKÇA

- **Altın Eller Ansiklopedisi**, İstanbul, 1971.
- ERONÇ Perihan, **Giyim Süsleme Teknikleri**, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul, 1984.
- KÖKLÜ Hülya, **El İşlemeleri**, Ya-Pa Yayınları, İstanbul, 1981.
- ONUK Taciser, **İğne Oyaları**, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Ankara, 1988.
- ÖZCAN Fatma, **Nallıhan Yöresinde İğne Oyaları**, T.C. Kültür Bakanlığı, Ankara, 1997.
- ŞENOL Sevgi, **Boncuk Oyaları**, Bursa, 1995.
- SUBAŞI Leman, **Ev İdaresi**, Ankara, 1990.
- YÜKSEL KORKUSUZ Süheyla, **Nakış**, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul, 1997.